

Forum
van
keizer
Augustus
Toen en Nu

De Romeinen

Geschiedenis van de Romeinen

Deel 1 Deel 2 Deel 3

Zie eerst **deel 1** van de presentatie "De Romeinen"

- Het begin van de Romeinen 753 v. Chr.
- Het Koninkrijk 753 - 509 v. Chr.
- De Republiek 509 - 27 v. Chr.

Deze presentatie omvat **deel 2**

- Het leven van de Romeinen
- Het Keizerrijk (1) 27 v. Chr. - 284 na Chr. (Principaat)

Het laatste **deel 3** omvat

- Het Keizerrijk (2) 284 - 395 (Dominaat)
- Het West- en Oost-Romeinse Rijk (395 - 476)

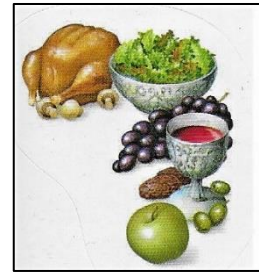
Het leven van de Romeinen

Romeinse burgers

Aardewerk

Eten

Senator

Kleding van de vrouw: Tunica / Palla / Stola

- Voorbeelden van mannenkleding:
- A Opgehaalde tunica voor werkkleden.
 - B Tunica en pallium.
 - C Tunica en toga.
 - D Paenula, of mantel met kap.
 - E Sandaal met spijkerbeslag, voor soldaten en werkkleden.
 - F Laars met spijkerbeslag.

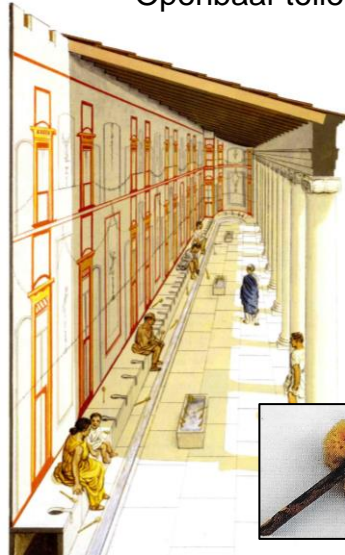
Karakteristiek mannenkapsel

Kleding van de man
Tunica / Toga / Pallium / Paenula

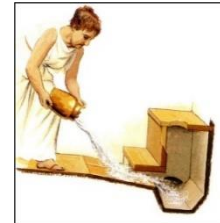

Straat en woningen in Rome

Openbaar toilet

Voorloper toiletpapier
Spons op een stokje

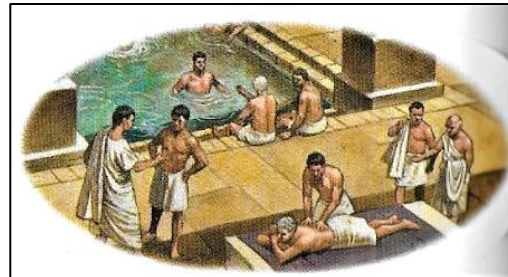
Doorspoelen toilet

Keuken in de woning

Het land bewerken

Badhuis

Bakkerij

Rijke Romeinen hadden luxevilla's

Tijd de meeste Romeinen in kleine, donkere huizen woonden, nam de elite het ervan in hun domus - grote stadswoningen waar het dankzij slaven en hun goed toeven was. De huizen waren vrij eenvoudig en praktisch ingericht, maar de eigenaren wisten hoe ze indruk konden maken op hun gasten.

Het ontwerp van een domus was de laatste stap in de bouw van een luxevilla. Het ontwerp was vaak anders dan dat van een gewone stadswoning. Het was vaak een combinatie van een woonhuis en een kantoor.

De muren van een domus waren vaak wit geschilderd. Dit gaf de huizen een frisse en heldere uitstraling. De muren waren vaak versierd met muurschilderingen of mozaïeken.

Het versierde van de huizen was vaak anders dan dat van een gewone stadswoning. Het was vaak een combinatie van een woonhuis en een kantoor.

De architect: Marcus Vitruvius Pollio
 Ingeenieur en architect Vitruvius (ca. 80 v. Chr.) had kennis van de principes van de bouw van een domus. Hij schreef het boek 'De architectuur' waarin hij de bouw van een domus beschrijft. Hij beschreef de bouw van een domus als een combinatie van een woonhuis en een kantoor.

Het ontwerp van een domus was de laatste stap in de bouw van een luxevilla. Het ontwerp was vaak anders dan dat van een gewone stadswoning. Het was vaak een combinatie van een woonhuis en een kantoor.

De muren van een domus waren vaak wit geschilderd. Dit gaf de huizen een frisse en heldere uitstraling. De muren waren vaak versierd met muurschilderingen of mozaïeken.

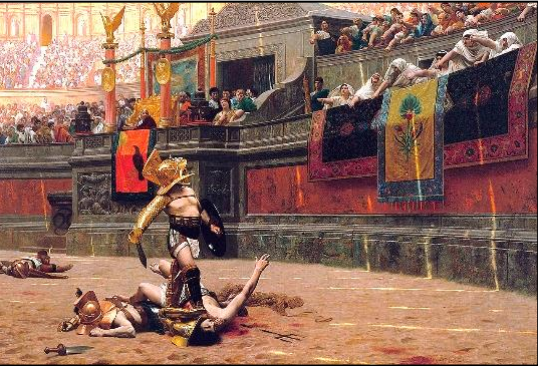
Het versierde van de huizen was vaak anders dan dat van een gewone stadswoning. Het was vaak een combinatie van een woonhuis en een kantoor.

De architect: Marcus Vitruvius Pollio
 Ingeenieur en architect Vitruvius (ca. 80 v. Chr.) had kennis van de principes van de bouw van een domus. Hij schreef het boek 'De architectuur' waarin hij de bouw van een domus beschrijft. Hij beschreef de bouw van een domus als een combinatie van een woonhuis en een kantoor.

Een domus is een stadswoning voor de rijkere klasse

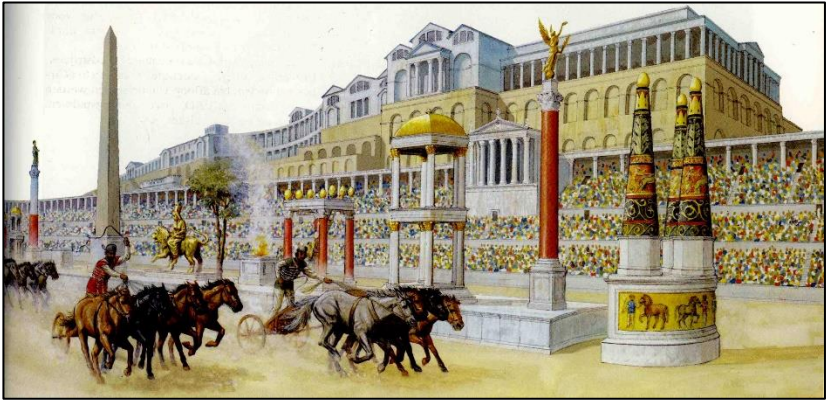
Het gewone volk woont in appartementen-complexen (insulae)

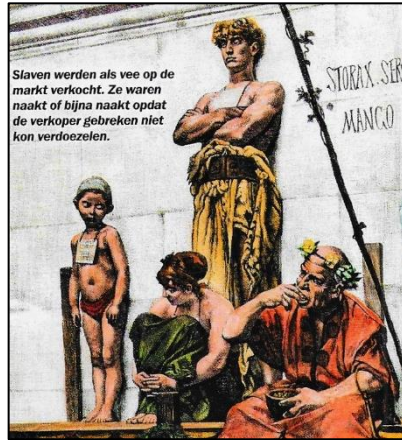
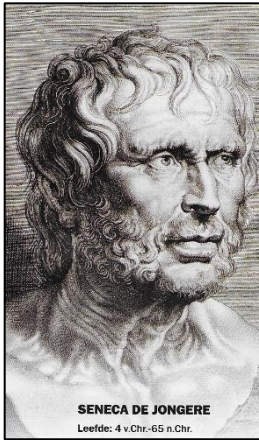
Brood en spelen voor het volk

Eten en vermaak

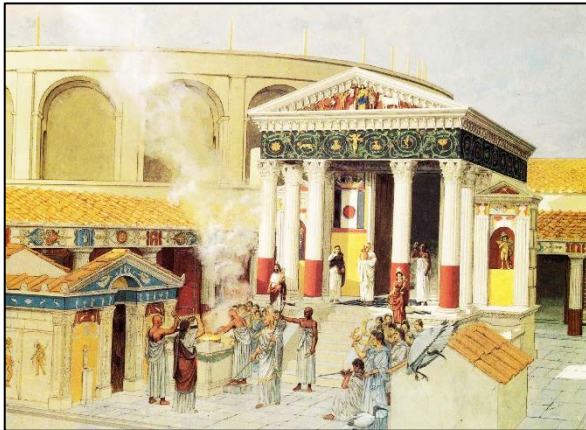
Gevechten tussen gladiatoren

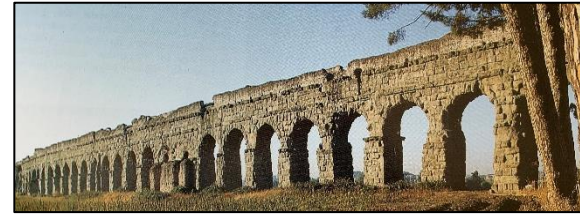
Paardenrennen in het Circus Maximus

Krijgsgevangenen komen bij duizenden op de slavenmarkt
Seneca pleit voor een menswaardige behandeling

De Romeinen dienen een veelheid aan goden

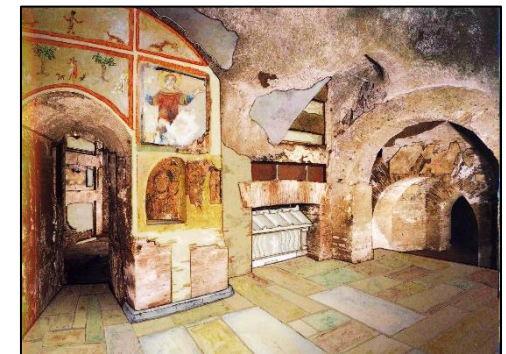

Drinkwatervoorziening via aquaducten
in verbinding met woningen en
publieke drinkkranen overal in de stad

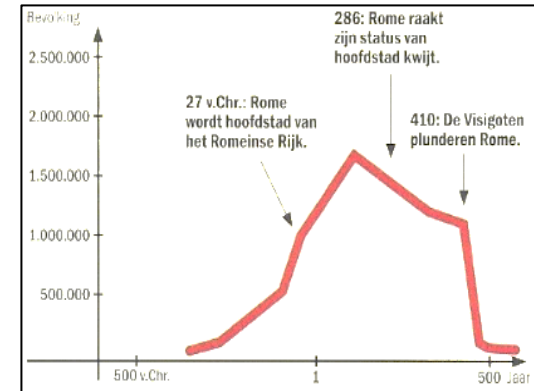
Catacomben,
ondergrondse
begraafplaatsen

Later schuilplaatsen
voor vervolgte
christenen

Keizerrijk 27 v. Chr. - 476 na Chr.

*Waarom zo veel oorlogen met allerlei buurlanden?
Zelf beweert Rome dat het "defensieve oorlogen" zijn
Wellicht in het begin, maar later toch vaak pure landroof
Hoe zal dat zijn in het nu begonnen Keizerrijk?*

Rome telt in 27 v. Chr.
ruim 1 miljoen inwoners

Na zijn overwinning brengt Octavianus vrede in het land
De Senaat schenkt hem in 27 v. Chr. de eretitel van Augustus
Deze eerste Romeinse keizer vormt de Republiek om tot Keizerrijk
Begin van Pax Romana ("Romeinse Vrede"), periode van vrede en stabiliteit

*Lang niet alle volgende keizers zullen in deze presentatie worden genoemd
We beperken ons tot de meest bekende, meest aansprekende keizers*

Periodes/staatsvormen in het Keizerrijk:

Principaat 27 v. Chr. – 284 na Chr;

(keizers als princeps, eerste burgers)

Dominaat 284 – 395

(despotische keizers, meester en god)

Na 395 verliest de keizer zijn goddelijk aura

Grootste omvang *Rijk* is 120 miljoen inwoners
Onder keizer Trajanus (98 - 117)
Omvat dan alle landen rond Middellandse Zee
Rome telt dan bijna 2 miljoen inwoners

**Wat gebeurt er tijdens het keizerrijk
in de rest van de wereld?
Zie volgende sheet**

WDP bij Keizerrijk Rome

(WPD = Wereld-Dwars-Profiel)

Wat gebeurt er tegelijk elders in de wereld?

27 v. Chr. Keizerrijk

- Even voor de tijd van Paulus
- In Nederland: Batavieren, Kaninefaten, Friezen, Chamaven en Tubanten
- Romeinen in ons land / Limes

Paulus
Eerste eeuw na Chr.

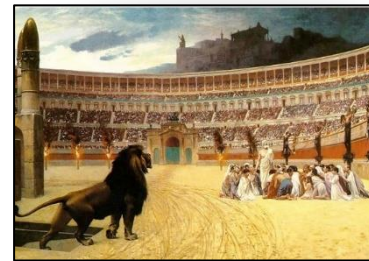

Romeinen in ons land

284 na Chr.

Einde Principaat en begin Dominaat

- Christenvervolgingen
- Ontstaan Latijnse Bijbel
- Begin volksverhuizing in Europa

Christenvervolgingen

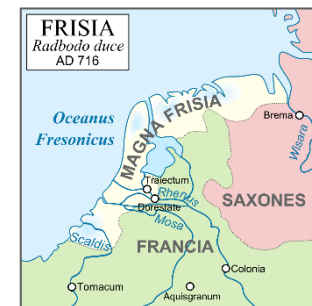
Volksverhuizing

476 na Chr. Einde Romeinse Rijk

- In de tijd van de Kerstening in Europa
- Friezen, Franken en Saksen
- Romeinen trekken zich terug

Clovis I

Keizer Augustus 27 v. Chr. - 14 na Chr.

Princeps (eerste burger)

Pontifex Maximus (opperste priester)

Kostenbesparingen (w.o. halvering leger)

Legioenen alleen in het buitenland

Instelling Pretoriaanse Garde (lijfwacht)

Straatbendes verdwijnen en Rome wordt weer veilig

Economische en sociale reorganisatie

Hervormingen maatschappelijke en seksuele moraal

Stadsvernieuwing, herstel bestaande tempels

Herstel en bouw aquaducten en theaters

Eigen forum, triomfboog en mausoleum

Ara Pacis (opdracht Senaat), Pantheon (door Agrippa)

Veroveringen Spanje - Donaulanden – Egypte

Schikking met de Parthen in het Oosten

Nederlaag Teutoburgerwoud (generaal Varus)

Volkstelling (geboorte Jezus Christus, Gods Zoon)

"Ik trof een stad van baksteen aan en
laat een stad van marmer achter"

Ara Pacis

Altaar van de vrede

Ter ere van de Pax Romana

Pretoriaanse Garde

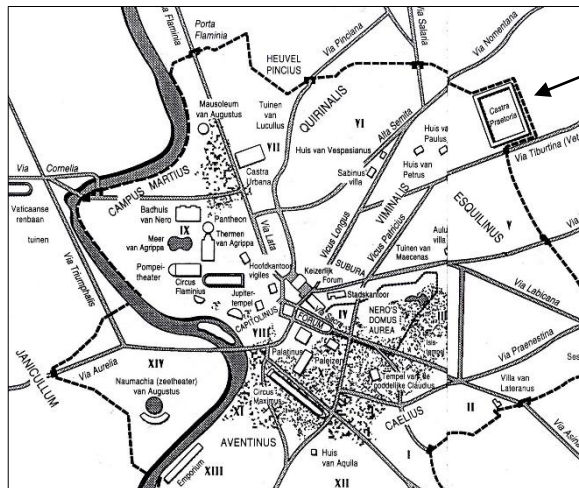
27 v. Chr. – 307 na Chr.

Door keizer Augustus ingestelde keizerlijke lijfwacht
Gevormd uit de Romeinse militaire elite
Naam afgeleid van "praetor" (zie bestuurders Republiek)
Drie cohorten à 480 man in Rome; zes verspreid erbuiten
Tijdens Tiberius reorganisatie: alle cohorten samen
In de Castra Praetoria, vlak bij Rome

Deze centralisatie zal later een grote politieke invloed hebben
Niet alleen kan de keizer de garde als zijn privéleger gebruiken
De Garde is ook een groot gevaar als de keizer de controle erover verliest

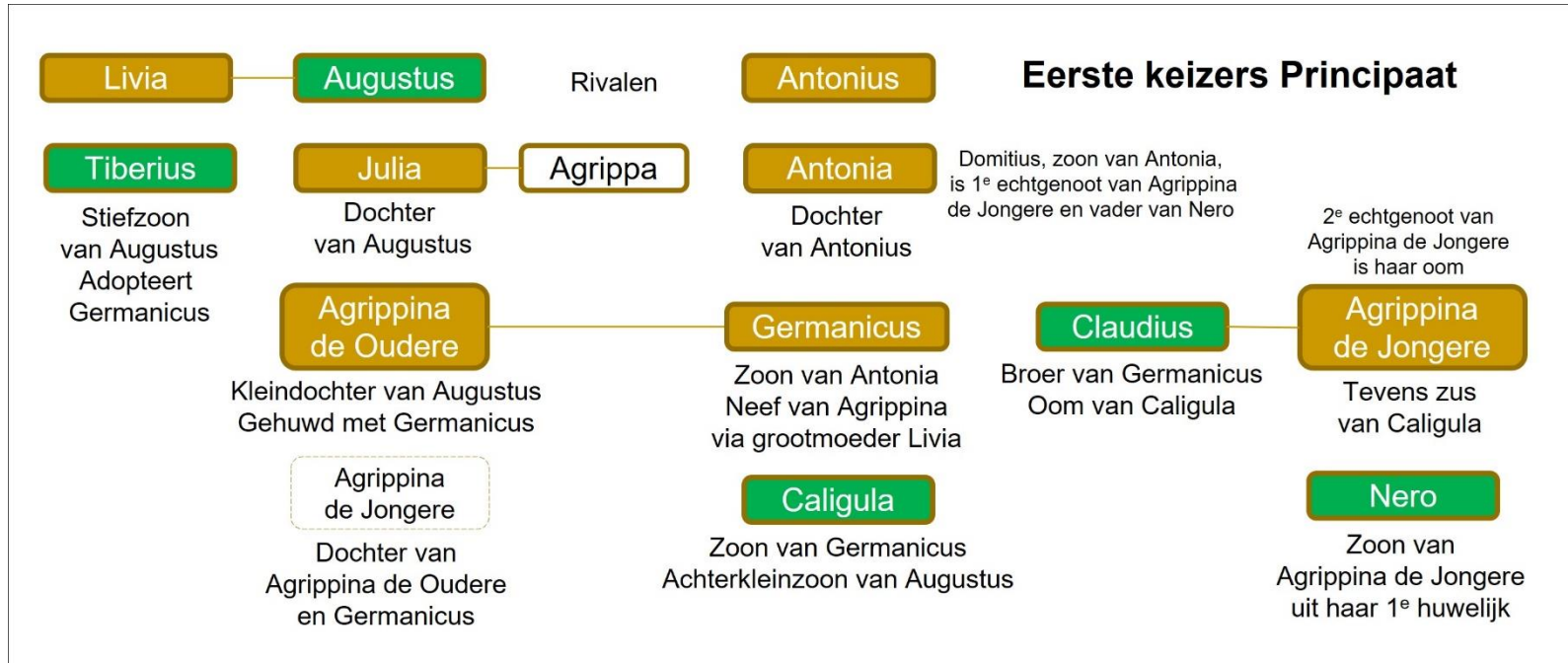
Pretoriaan

Castra Praetoria

Meermalen misbruikt de Garde haar macht
Bedreiging bij de keizerverkiezingen
Omkering bij uitschakelen tegenstanders
Vaak is de keizer zelf slachtoffer
Omstreeks 200 is de Garde bijzonder corrupt
Constantijn I (307) schaft de Garde af

De eerste keizers en hun verwanten

De Gemma Claudia

Claudius met Agrippina de Jongere (rechts) en Germanicus met Agrippina de Oudere (links)
Aanduiding van de dynastieke bedoeling van het huwelijk tussen Claudius met Agrippina de Jongere

Tiberius - Caligula - Claudius - Nero

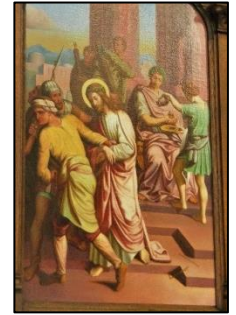

Tiberius

Tiberius is stiefzoon van Augustus
Zet beleid Augustus grotendeels voort
Neef *Germanicus* voert vergeldingsacties uit in Germanië
Tiberius ondervindt veel vijandschap en moeiten
Pilatus in Judea laat Jezus van Nazareth kruisigen

Generaal Germanicus
Wreker Teutoburgerwoud
Stiefzoon van Tiberius

Jezus veroordeeld
Pilatus wast zijn handen

Caligula

Caligula is zoon van Germanicus
Is na moorden en intriges enige troonopvolger
Aanvankelijk populair onder de bevolking
Wordt echter ziek en begint een terreurbewind
Organiseert spektakels, uitspattingen en bloedsporten

Claudius

Claudius is broer van Germanicus, oom van Caligula
Is ziekelijk (zwakzinnig?), maar slim en geleerd
Gebiedsuitbreidingen, haven en verbetering organisatie
Berucht om grillige wijze van rechtspreken
Veroverd in 43 het zuiden van Britannia

Claudius

Augustus

Nero

Nero is kleinzoon van Germanicus
Opvoeding door filosoof-senator Seneca
Na 5 jaar wordt Nero excentriek en een tiran
Oorlog met Parthen (Armenië, 54 - 64)
Paulus en Petrus in Rome gedood
In 64 brand in Rome, schuld aan christenen
Bouw Domus Transitoria en Domus Aurea
Na Nero is Rome bankroet en in chaos

Julisch-Claudische keizers
Augustus 27 v. Chr.-14 n. Chr.
Tiberius 14-37 n. Chr.
Gajus (Caligula) 37-41 n. Chr.
Claudius 41-54 n. Chr.
Nero 54-68 n. Chr.

Keizerrijk Rome / Principaat

	regeerperiode	jaren	
Augustus (= Octavianus)	27 v. Chr. - 14 na Chr.	41	Octavianus wordt eerste keizer
Geboorte Jezus Christus	0		Begin van onze Jaartelling
Geboren tijdens Augustus / Herodes de Grote / Gekruisigd tijdens Tiberius / Pilatus / Herodes Antipas			
Tiberius	14 - 37	23	Adoptiezoon van Augustus
Caligula	37 - 41	4	Rome heeft 1 mln inwoners (Nederland 40.000)
Claudius	41 - 54	13	42 Paulus begint te prediken 43 Inval in Brittannië 47 Rijn wordt noordgrens Romeinse Rijk
Nero	54 - 68	14	Gedurende 300 jaar christenvervolgingen 64 Brand Rome / Dood Paulus en Petrus
Galba/Otho/Vitellius	68 - 69	1	Vierkeizerjaar (resp. gouverneur Spanje/Donau/Gallië)
Vespasianus	69 - 79	10	69 Uitbarsting Vesuvius
Titus	79 - 81	2	70 Titus verwoest Jeruzalem 70 Opstand Joden en Batavieren
Domitianus	81 - 96	15	Christenvervolgingen

Judea

Herodes I (de Grote)	37 v.Chr. - 4 na Chr.	Herodes I is zoon van Antipater II
Koning van Palestina/Syrië (kindermoord Betlehem)	4 v.Chr. - 39 na Chr.	Herodes Antipas, koning (tetrarch) in Galilea (dood/opstanding Christus)
Herodes Archelaüs in Judea	4 v.Chr. - 6 na Chr.	
In 6 na Chr. uit koningsambt ontheven vanwege wanbestuur		
Vanaf 6 na Chr. een prefect/procurator onder auspiciën van koning Herodes Agrippa I van Syrië		
Pilatus, prefect in Judea	28 - 36	
	39 - 44	Galilea bij koning Herodes Agrippa I (Syrië); daarna onderdeel provincie Judea
Felix, procurator in Judea	52 - 60	
Festus, procurator in Judea	60 - 62	Festus stuurt Paulus naar Rome / Overleg met Herodes Agrippa II (Syrië)

Overjordaanse gebied (Syrië)

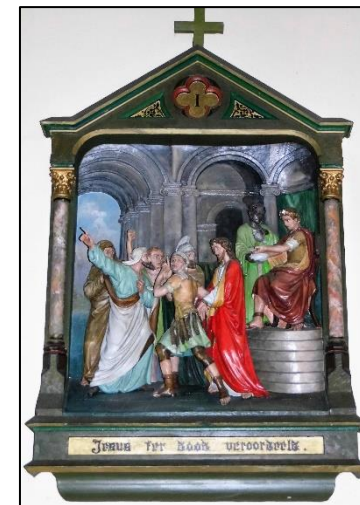
10 v.Chr. - 44 na Chr.	Herodes Agrippa I, koning Overjordaanse gebied (Syrië); adviseur van Judea
6 v.Chr. - 50	Quirinius gouverneur (proconsul) in Syrië (volkstelling)
50 - 92	Herodes Agrippa II, koning Overjordaanse gebied (Syrië) en delen van Galilea Herodes Agrippa II was niet getrouwd; laatste van de dynastie

Judea en Galilea vormen in 44 na Chr. samen de Romeinse Provincie Judea

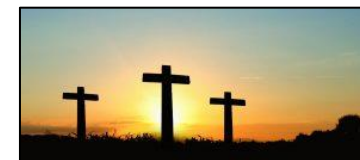
Keizers van Rome 1^e eeuw na Chr.

Judea tijdens het leven van Jezus

Herodes - Pilates Felix - Festus

Pilatus wast handen in onschuld

In het jaar 33

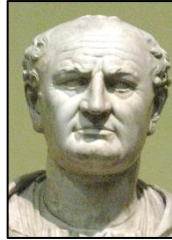
Vierkeizerjaar - Vespasianus - Titus - Domitianus

Galba - Otho - Vetellius (68 - 69 vierkeizerjaar)

Burgeroorlog in de chaos na Nero; strijd om macht
Legioenen van vier gouverneurs bestrijden elkaar
Vespasianus wordt eind 69 tot keizer uitgeroepen

Vespasianus (69 - 79)

Generaal in Brittania en Judea (opstand Joden)
Stabiliseert Rijk politiek en financieel (belasting)
Stadsherstel Rome / Bouw Colosseum
Is populaire en succesvolle keizer

Titus (79 - 81) (zoon van Vespasianus)

Verwoest Jeruzalem en Tempel (oorlogsbuit)
Uitbarsting vulkaan Vesuvius en brand Rome
Sterft onverwacht aan dodelijke ziekte

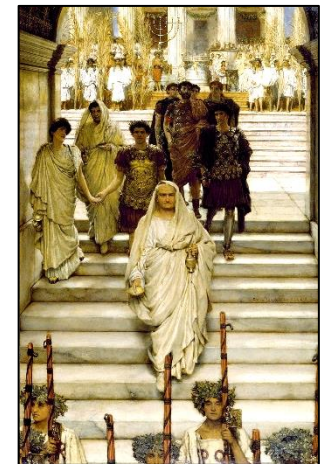
Domitianus (81 - 96) (broer van Titus)

Boog van Titus / Paleiscomplex Palatijn
Bouwprogramma stadsherstel Rome
Bevordert Romeinse religie / anti-Joods
Johannes verbannen naar Patmos
Oorlog in Britannia en Dacia
Wisselende reputatie; geliefd bij volk, niet bij Senaat
Laat zich "meester en god" noemen; wordt despoot
Wantrouwig, berechtingen, wordt vermoord

Triumftocht Vespasianus in 71 na overwinning op de Joden
Vespasianus loopt voor, links achter hem zoon Domitianus
en daarachter zoon Titus

De triumftocht op
de triomfboog van Titus
zie deel oorlogsbuit,
de zevenarmige kandelaar

De vijf "goede" keizers (1)

Periode van de Adoptiekeizers, opvolging niet door eigen nakomeling, maar via adoptie van de beste kandidaat
Bloeiperiode, een Gouden Eeuw van Rome

Vijf keizers regeren op bekwame wijze (de "Goede Keizers")

Nerva - Trajanus - Hadrianus - Antoninus Pius - Marcus Aurelius

Nerva (96 - 98) (politicus, 65 jaar, lange staat van dienst

Door Senaat verkozen; voert systeem adoptiekeizers in

Belooft ingeperkte vrijheden te herstellen

Rijk krijgt financiële problemen en leger heeft geen ontzag

Nerva is wijze, maar zwakke keizer; sterft natuurlijke dood

Keizer Trajanus (98 - 117) uit Spanje, geadopteerd door Nerva

Bekwaam veldheer, bekleedde vele civiele en militaire posten

Sticht in 98 *Colonia Ulpia Traiana* aan de Rijn bij Xanten

Als keizer doet Trajanus het uitstekend ("de beste keizer")

(Her)bouwwerken: bruggen, viaducten, Circus Maximus, haven Ostia

Forum (met badhuis en bibliotheek), Zuil en Markten van Trajanus

Is geliefd, geeft vrijheid, eist eerlijkheid, heeft hart voor de burgers

Dacische Oorlogen (101 - 106) - Dacië wordt provincie - Goudmijnen

Neerslaan opstanden in Afrika - Egypte - Judea

Toevoeging aan Rijk: Arabia - Mesopotamia - Armenia (in 117)

Verovering Parthische Rijk moet hij vanwege opstanden staken

Het Romeinse Rijk heeft inmiddels bijna zijn grootste omvang bereikt

Trajanus wordt ernstig ziek en sterft in Asia aan een beroerte

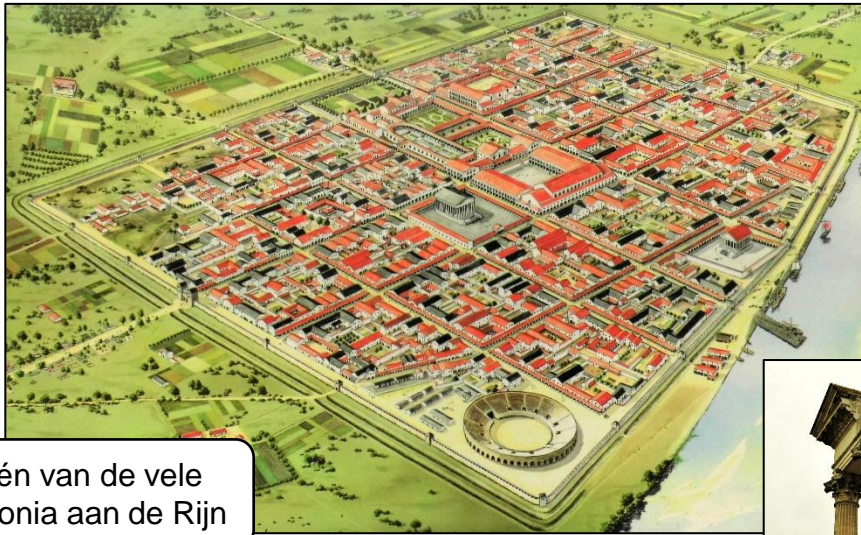
Trajanus en zijn zuil
(Dacische Oorlogen)

Colonia Ulpia Traiana
in de provincie Germania Inferior

Romeinse nederzetting Colonia Ulpia Traiana

Gesticht in 98 door Trajanus
bij Xanten (Duitsland)
In de Romeinse provincie
Germania Inferior

Eén van de vele
Colonia aan de Rijn

Trajanus

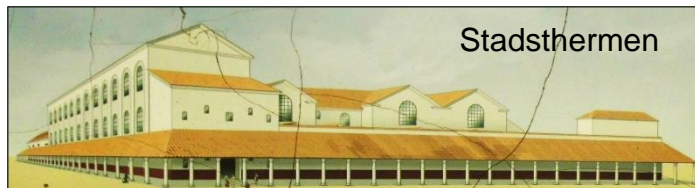
Haventempel

Open en gesloten
waterleiding

Amfitheater

Stadsthermen

Urn

Muntgeld

De vijf "goede" keizers (2)

Keizer Hadrianus (117 - 138) is geadopteerd door Trajanus

Richt zich vooral op verdediging en consolidatie Rijk

Is veel bij zijn troepen; in 122 in Forum Hadriani (Voorburg) in Germania Inferior

Acht Rijk te groot, maakt vazalstaten en stopt expansie in Britannia en Germania

120 Muur van Hadrianus in Britannia

Raakt onder invloed Griekse cultuur (bouw privévilla bij Tivoli)

Neemt vrijgekomen slaaf tot minnaar (deze verdrinkt in 130 in Egypte)

132 Joodse opstand vanwege gehate beslissingen; wordt bloedig neergeslagen

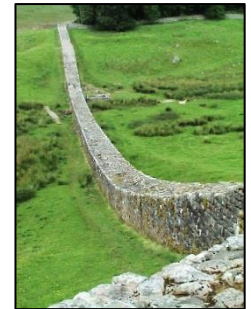
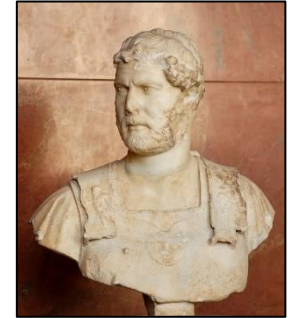
Joden zullen 18 eeuwen zonder eigen land zitten

Overig beleid is vrij roemloos; niet geliefd; zoekt steun bij volk

Kwijtschelden schulden; cultuur, amusement, bouwprojecten

Herbouw Pantheon, Tempel van Venus en Roma, Mausoleum

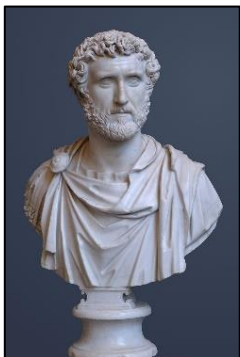
Adoptie Antoninus op voorwaarde opvolging Lucius Verus

Hadrianuswal
in Britannia

Engelenburcht - Engelenbrug
(eerst Mausoleum)

Keizer Antoninus Pius (138 - 161)

Is 56 jaar als hij keizer wordt, regeert 23 jaar

Periode van vrede, welvaart en grote bloei

Hij is bescheiden, mild, loyaal, zuinig, medemenselijk

Echtgenote Faustina is wijs, inzet voor armen en wezen

Tempel van Antoninus en Faustina op het Forum Romanum

Grandioze viering 900-jarig bestaan Rome in 146/147

Uitbreiding Britannia 120 km naar noorden (Muur van Antoninus)

Opvolging door Aurelius en Lucius Verus (zoon van Aelius Verus)

Tempel van
Antoninus en Faustina

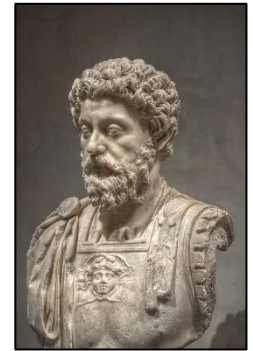
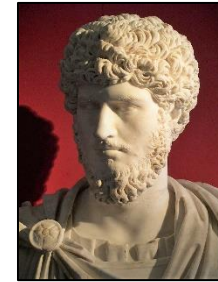
De vijf "goede" keizers (3)

Keizer Marcus Aurelius (161 - 180)

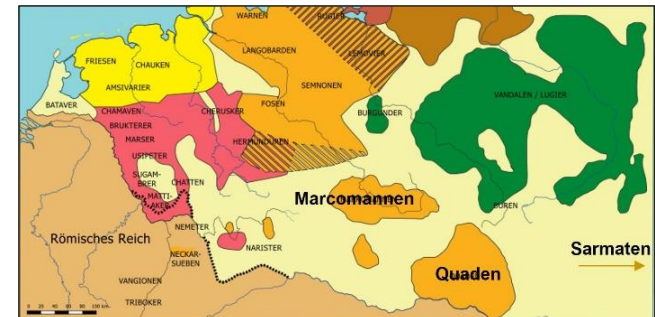
Lucius Verus wordt meteen tot medekeizer benoemd
Aurelius is liefhebber van de Stoïcijnsse filosofie (sober en onverstoord)
Hij maakt zijn hele leven lang aantekeningen over diepste gedachten
Deze zijn bewaard gebleven en worden veelvuldig geraadpleegd
Hij heeft meer belangstelling voor wijsbegeerte dan voor krijgskunde
Oorlogvoering zal echter meer energie van hem vragen dan gewenst
Voor de bevolking is Aurelius een gulle, goede en vredelievende keizer

Onder Aurelius komt de periode van 100 jaar rust ten einde
161 - 166 In het Oosten komen de Parthen in opstand
Het leger neemt de Pest van Antonius mee uit Azië
In deze pandemie vallen in 15 jaar 5 miljoen doden in het Rijk
Het leger wordt sterk uitgedund; ook keizer Lucius Verus sterft
Marcomannen, Quaden en Sarmaten bedreigen de grenzen
166 - 180 Rome voert oorlog met deze stammen
175 Aurelius slaat een opstand in Syria neer
Terug in Rome benoemt Aurelius zijn zoon Commodus tot opvolger
177 Hevige christenvervolgingen in Gallia (bisschop gedood)
Op veldtocht tegen de Marcomannen sterft Aurelius door ziekte
Commodus (nu keizer) is er bij en keert direct terug naar Rome
De oorlog eindigt in feite onbeslist, het leger wordt teruggetrokken
Vanwege de vele oorlogen is er onder Aurelius weinig gebouwd

Met de opvolging van Commodus komt er een einde aan
de periode van de "Goede Keizers"

Marcus Aurelius
op jongere en oudere leeftijd

Ruiterstandbeeld
van Aurelius
op het Capitool
in Rome

De eerst keizers van Rome op een rij

HET KEIZERRIJK

Augustus (Gaius Julius Caesar Octavianus) **27**

n.C.

Tiberius I **14**

Gaius Caesar (Caligula) **37**

Claudius I **41**

Nero **54**

Galba **68**

Galba, Otho, Vitellius **69**

Vespasianus **69**

Titus **79**

Domitianus **81**

Nerva **96**

Trajanus **98**

Hadrianus **117**

Antonius Pius **138**

Marcus Aurelius en Lucius Verus **161**

Marcus Aurelius (alleen) **169**

Commodus **180**

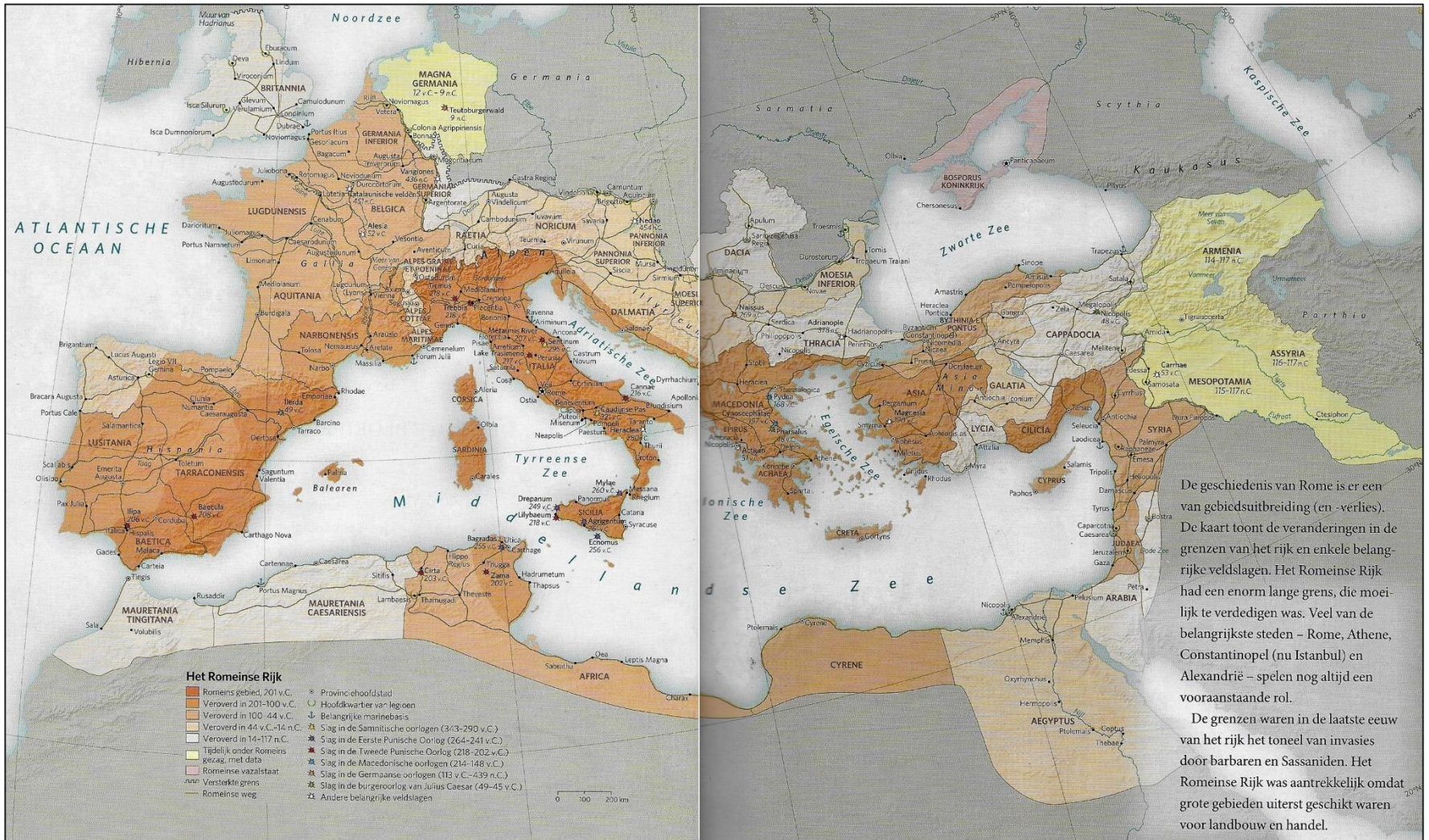
Met jaar van aantreden

Periode van Herstelde Vrede
en van de Gouden Eeuw

Hierna volgt een periode
van 100 jaar crisis en rampspoed
Circa 200 - 300 na Chr.

Daarna volgt een periode
van 100 jaar wederopbouw
Wel met despotisch karakter
van de keizercultus
Circa 300 - 400 na Chr.

Einde Keizerrijk Rome in 476

Gebiedsuitbreidingen Romeinse Rijk

Omstreeks 200 na Chr.

De geschiedenis van Rome is er een van gebiedsuitbreiding (en-verlies). De kaart toont de veranderingen in de grenzen van het rijk en enkele belangrijke veldslagen. Het Romeinse Rijk had een enorm lange grens, die moeilijk te verdedigen was. Veel van de belangrijkste steden – Rome, Athene, Constantinopel (nu Istanbul) en Alexandrië – spelen nog altijd een vooraanstaande rol.

De grenzen waren in de laatste eeuw van het rijk het toneel van invasies door barbaren en Sassaniden. Het Romeinse Rijk was aantrekkelijk omdat grote gebieden uiterst geschikt waren voor landbouw en handel.

WDP bij Keizerrijk Rome

(WPD = Wereld-Dwars-Profiel)

Nogmaals ter oriëntatie

27 v. Chr. Keizerrijk

- Even voor de tijd van Paulus
- In Nederland: Batavieren, Kaninefaten, Friezen, Chamaven en Tubanten
- Romeinen in ons land / Limes

284 na Chr.

Einde Principaat en begin Dominaat

- Christenvervolgingen
- Ontstaan Latijnse Bijbel
- Begin volksverhuizing in Europa

476 na Chr. Einde Romeinse Rijk

- In de tijd van de Kerstening in Europa
- Friezen, Franken en Saksen
- Romeinen trekken zich terug

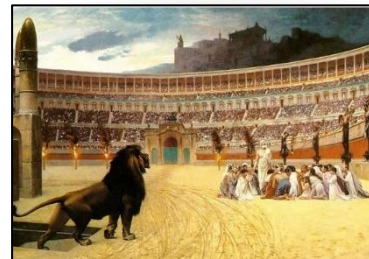
Wat gebeurt er tegelijk elders in de wereld?

Paulus
Eerste eeuw na Chr.

Romeinen in ons land

Christenvervolgingen

Volksverhuizing

Clovis I

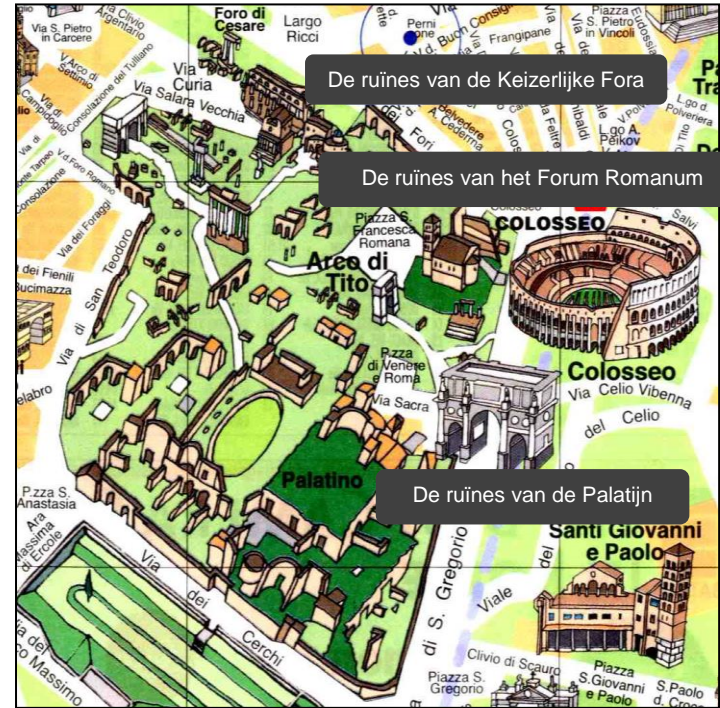

Bouwprojecten tijdens het Keizerrijk (1)

Eerste twee eeuwen na Chr.

(zie ook volgende twee sheets)

- 64 Domus Aurea van Nero
- 70 Boog van Titus
- 70 Colosseum
- 71 Forum van Vespasianus met de Tempel van de Vrede
- 81 Paleizen Domus Flavia en Domus Augustana
- 97 Forum van Nerva met Tempel van Minerva
- 107 Forum en Zuil van Trajanus met Basiliek Ulpia
- 110 Markten van Trajanus (winkels en kantoren)
- 125 Pantheon (herbouw door Hadrianus)
- 126 Villa Adriana bij Tivoli (residentie van Hadrianus)
- 135 Tempel van Venus en Roma
- 139 Mausoleum Hadrianus (Engelenburcht en Engelenbrug)

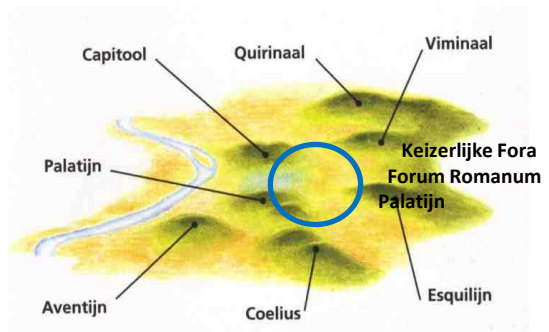

De ruïnes van de Keizerlijke Fora

De ruïnes van het Forum Romanum

De ruïnes van de Palatijn

Overzicht van de ruïnes NU

Aan de bouwwerken op het Forum Romanum, op de Palatijn en op de Keizerlijke Fora zijn afzonderlijke presentaties gewijd Verleden (zoals gebouwd) en Heden (de ruïnes)

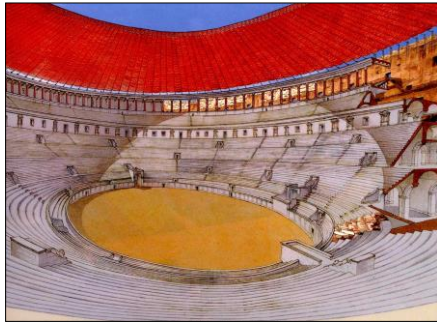
Colosseum met Colossus van Nero

De ruïne van vandaag

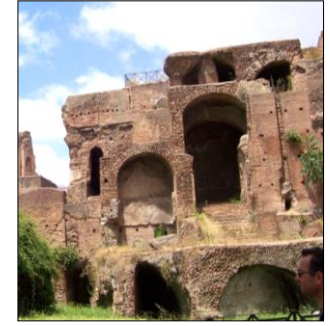
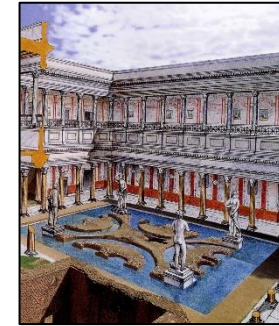
Paleizencomplex op de Palatijn

De tribune

De arena met gladiatorengevecht

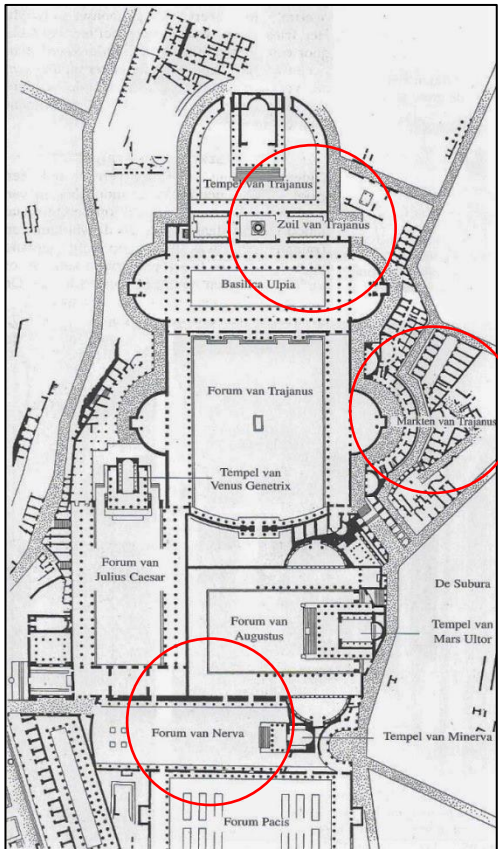
Toen en Nu

Engelenburcht en Engelenbrug
(Voorheen Mausoleum Hadrianus)

Boog
van
Titus

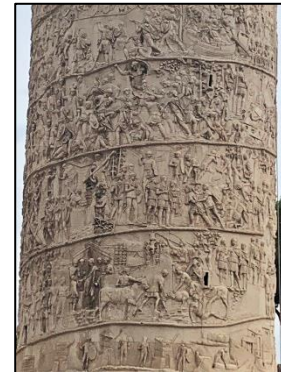

Keizerlijke Fora (Forum = Plein)

- Forum van Julius Caesar
- Forum van Trajanus
met Basiliek, Zuil en Markten
- Forum van Augustus
- Forum van Nerva
- Forum Pacis

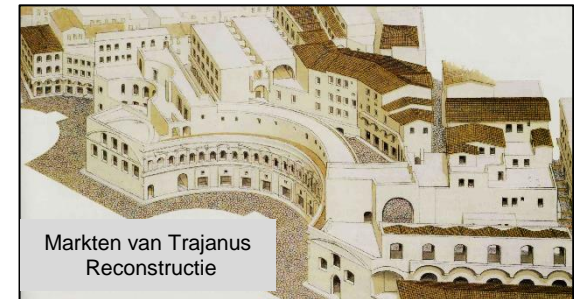
Triomfzuil van Trajanus

Detail reliëf
Overwinning
Dacische
Oorlogen

Markten van Trajanus
(winkel en kantoren)

Markten van Trajanus
Reconstructie

Forum van Nerva
Met Tempel van Minerva
Gebouwd door Domitianus
Ook wel genoemd: Forum Transitorium
(Functie toegangsweg tot het Forum Romanum)

Markten van Trajanus
Ruïnes van nu

Periode van crisis en rampspoed (180 - 284)

De benoeming van zijn zoon tot zijn opvolger is een grote fout van de anders zo wijze Marcus Aurelius
Er komt een einde aan de gouden eeuw van het Rijk - Er begint een periode van 100 jaar crisis
Het wanbestuur van Commodus zal de dagen van terreur (als onder Caligula en Nero) doen herleven

Keizer Commodus behoort niet meer tot de "Goede Keizers"
Hij regeert de laatste drie jaar van Aurelius samen met zijn vader
Terug in Rome richt hij een Erezuil op voor zijn vader
Commodus leidt een liederlijk leven
In zijn groothedswaan verandert hij Rome in "Colonia Commodiana"
Hij geeft veel geld uit aan spelen; treedt vaak zelf op in de arena
Is daarbij bijzonder wreed en maakt vele vijanden
Hij is zo krankzinnig dat naaste verwanten hem dood willen
Wordt uiteindelijk vermoord, waarna er een burgeroorlog uitbreekt

Zuil van Marcus Aurelius
in Rome met reliëfs
van de Marcomannenoorlog

**Het sterke en stabiele Romeinse Rijk is om zeep geholpen
Er volgt 100 jaar burgeroorlog en chaos
Keizers vermoorden elkaar aan de lopende band**

Alleen de beeldbepalende keizers uit deze periode zullen we hierna beschrijven
Septimius Severus - Caracalla Valerianus - Gallienus - Aurelianus - Probus
(de dynastie van Severus) *(de "redders" in de latere periode van chaos)*

Keizer Septimius Severus (193 - 211) en zijn zonen Caracalla en Geta

Pertinax volgt Commodus op; wordt vermoord
Benoeming **Didius Julianus** veroorzaakt burgeroorlog
Drie gouverneurs voeren strijd om keizerschap
Septimius Severus wint en wordt alleenheerser
Is krachtig heerser die het Rijk weer herenigt

198 Grote overwinning veldtochten tegen de Parthen
Severus en zonen plunderen hoofdstad, moord, slaven
Caracalla en Geta worden medekeizers
Severus voert vele bouwwerken uit in Rome en Afrika
211 Severus overlijdt in oorlog tegen Picten in Britannia

Caracalla

Caracalla vermoordt Geta
Wrede keizer (moorden Parthen)
212 Edict volledig burgerschap
Overwinning Alemanni (Germanen)
Bouwt "Thermen van Caracalla"

Wordt geestelijk zeer gestoord
Veldtocht in spoor Alexander de Grote
Grote slachtpartij in Alexandrië
217 Vermoord, complot prefect Macrines

Daarna regeren de volgende keizers:

Macrinus (1 j) - **Elagabalus** (4 j) - **Severus Alexander** (13 j)
en **Maximinus Trax**, de eerste van wel 25 soldatenkeizers in 20 jaar

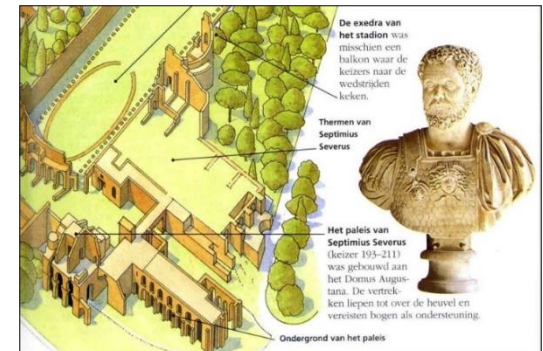
Septimius Severus

Boog van Septimius Severus
op het Forum Romanum
(Veldtochten tegen de Parthen)

Forma Urbis Romae
(stadsplan Rome in marmer)

Ballista (pijlwerper)

Paleis Severus (rechts)

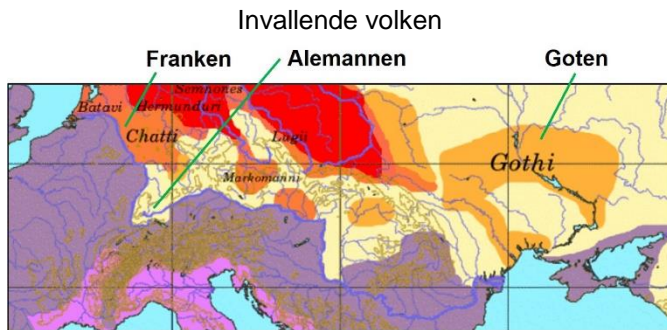
Keizer Valerianus (253 - 260) en zijn zoon Gallienus (253 - 268)

Vader en zoon worden als "redders" van het Rijk aangemerkt

Valerianus regeert in West - **Gallienus** in Oost

Militaire hervormingen (model-leger)

257 - 260 Christenvervolging onder Valerianus, gericht op de adel,
verbanning of terechtstelling bij niet offeren aan Romeinse goden

Grensaanvallen:

In het westen: Franken - Alemannen - Goten

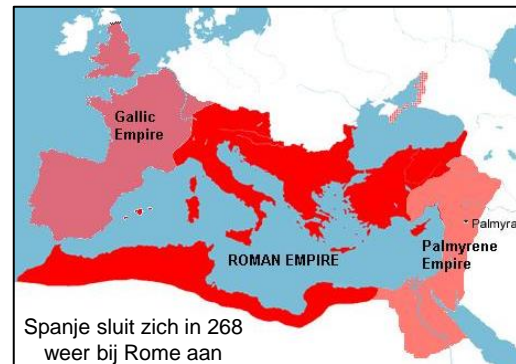
In het oosten: Sassaniden (opvolgers Parthen)

Aanvankelijk succesvolle veldtochten

Aanvallen Goten brengen verwarring

Pest decimeert bevolking en leger

259 Sassaniden verslaan Romeinen
Valerianus gevangen en in 260 gedood
Onder **Gallienus** afsplitsingen van het Rijk
- Palmyreens Rijk (260 - 273)
- Gallische Keizerrijk (260 - 274)
Keizer Aurelianus zal beide heroveren
268 Gallienus door eigen soldaten gedood

Afsplitsingen van het Romeinse Rijk

Palmyreens Rijk (260 - 273)

Gallische Keizerrijk (260 - 274)

Gallische Keizerrijk
gesticht door generaal Postumus
(waarschijnlijk een Bataaf uit Germania)

Pest van Cyprianus (251-270)
Dagelijks 100-den tot 1000-den doden

Palmyreens Rijk
gesticht door koningin Zenobia van Palmyra,
de woestijnstad "Stad van Duizend Zuilen"

Keizer Aurelianus (270 - 275)

Legioenen roepen Aurelianus uit tot keizer; hij verslaat zijn tegenkeizer

Militaire en economische hervormingen in ontredde situatie

Overwinningen op Alemannen, het Gallische Keizerrijk,

de Goten en het Palmyreens Rijk; maakt het Rijk weer tot een eenheid

Stoot Romeinse provincies in Dacia (Oost-Europa) af

Alle gebieden ten noorden van de Donau en ten oosten van de Rijn worden opgegeven

Aurelianus voert officiële cultus van de zonnegod Sol Invictus in

270 - 280 Bouw van de Aureliaanse Muur (dreiging invallen Barbaren uit Gallia)

275 Aurelianus wordt na valse beschuldigingen door eigen mensen vermoord

Keizer Tacitus (275 / 276)

Sterft op weg naar Germania aan de pest

Keizer Probus (276 - 282)

Klimt op tot briljant militair en gouverneur

Werkt als keizer aan politiek en economisch herstel

276 Verslaat aanvallende Franken, Vandalen

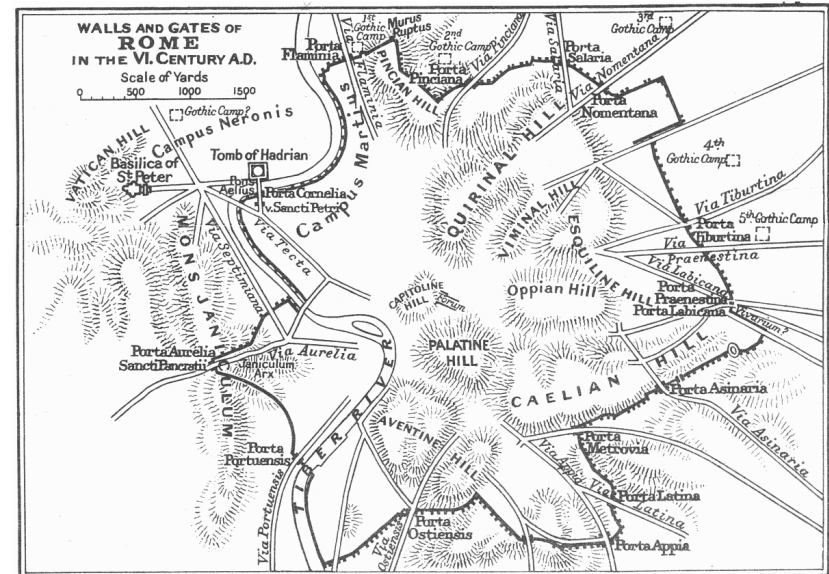
en Bourgondiërs aan de Rijn en de Donau

280 Slaat opstanden gouverneurs Germania neer

Is geliefd bij Senaat, volk en leger

Leger wil niet worden ingezet bij civiele projecten

Is reden tot moord op Aurelianus in 282

Aureliaanse Muur tegen invallen Barbaren

Bouw 270- 280 H=6 m B=3,5 m L= 19 km

383 wachttorens 18 stadspoorten

*Aurelianus en Probus worden ook als "redders"
van het Rijk aangemerkt*

Dit was **deel 2** van de presentatie "De Romeinen"

- **Het leven van de Romeinen**
- **Het Keizerrijk (1) (Principaat) 27 v. Chr. - 284 na Chr.**
 - Pretoriaanse Garde - Vierkeizerrijk -
 - De vijf "goede" keizers - Bouwprojecten -
 - Periode van crisis en rampspoed

Bedankt voor de aandacht voor deel 2 !
Welkom bij de delen 1 en 3

Deel 1 Begin Romeinen - Koninkrijk - Republiek
Deel 3 Het Keizerrijk (2)
- Het Dominaat 284 - 395
- Het West- en Oost-Romeinse Rijk 395 - 476